Арсалай Түүштүүлдэ амар мэндэ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕТЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-нээ гарана | № 31 (15654) | 1981 оной февралиин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТДЭ, ОБЛСОВПРОФТО, ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

БАМ-ай БУРЯАДАЙ УЧАСТОГАЙ ТОННЕЛЬ МАЛТАДАГ БРИГАДАНУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ДУНДА 1980 ОНОЙ IV КВАРТАЛДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

БАМ-ай Буряадай участогай тоннель малтадаг бригадануудай коллективүүдэй дунда 1980 оной IV кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком иигэжэ тогтообо:

«БАМтоннельстрой» барилгын управлениин тоннель малтадаг 16-дахи отрядай А. Д. Бычковой хүтэлбэрилдэг бетонщигуудай бригадада дамжуулгын Улаан туг барюулгатайгаар мүрысөөнэй нэгэдэхи һуури олгохо. Тус бригада кварталайнгаа даабарита түсэбые 137,1 процент, ажалай бүтээсые дэшэлүүлхэ даабаряа 155,5 процент дүүргэнэн ба хүдэлмэрээ һайн шанартайгаар хэжэ, материалнуудые арьбалһан байна.

Нүхэр А. Д. Бычковой даадаг бригадые республикын Хүндэлэлэй самбарта гаргаха.

ЭРХИМҮҮДЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛДЭ ТҮШЭГЛЭХЭ

Мүнөөдэр Улаан-Үдэдэ үргэн дэлгэр Буряад ороноймнай арадай ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн хүдэлмэреэ эхилхэнь.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1980 оной, мүн бүхыдөө түсэбтэ арбадахи табан жэлэйнгээ хүдэлмэрнин дүнгүүдые хаража үзэхэ, саашанхи гол шухала зорилгонуудаа тодорхойлхо, 1981 ондо — арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэлүүлхэ социалис уялгануудаа баталан абаха байна. Ушар нимэһээ өндэ хэлсэхэ, һанамжа дурадхалнуудаа ядалдаха, мүн шүүмжэлхэшье зүйлнүүдэй олон байхань мэдээжэ. КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шинидхэбэринүүдые хэр эрэгэ дүүргэһэн, партийн ээлжээтэ съездын урда тээхи бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй өрпүэ түгэсөөр дэлгэрһэн, ямар шиндхэгдээдүй асуудалнуудай, ашаглагдаагүй арга боломжонуудай байһан тухай залан сэхэшье, бүтэмжэтэйшье хөөрэлдөөнүүдэй болохо байһанинь лабтай.

Хэнэйшье мэдэһээр, үнгэрһэн табан жил соо манай республикын арадай ажахыда, хүн зоной ажабайдалда ехэ хубилалтанууд болоо, социально-экономическа хүгжэлтэдэ бага бэшэ амжалтанууд түйлагдаа гээшэ. Энээн тушаа олон жэшээнүүдые дурдажа боломоор.

Нэн түрүүн, республикымнай промышленность продукци худалдаха талаар арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудаа сүм дүүргээ гэжэ онсоо тэмдэглэлтэй. Тингэжэ түсэбһөө гадур аяар 52 миллион түхэригэй промышленна продукци Эхэ орондоо оруулһан байха юм. Шэнэ-шэнэ предприятинууд ашаглагдага оруулагдаа, хуушаудынь һэльбэн шэнэлэгдээ. Тэрэнэй ашаар үйлдбэриин хүсэ шадал һалбарин хүгжөө. Энэ хугасаа соо 600-һаа үлүү шэнэ түхэлэй продукци гаргагдаг болоо, 167 зүйлэй эд, хэрэгсэлнүүдтэ гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгогдоо. Эдэ бүгэдэ хадаа промышленна үйлдэдэрндэ түрүү техникэ болон технологи шэнэтэрүүлһэнэй, материальна нөөсэнүүдэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлэнэй, хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабаринн дээшэлһэнэй, шанарай түлөө улам шанагаар тэмсэдэг болоһоной ашаар үйлагдаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Хэдэн жэлдэ удаа дараалан ган гаргуртай байбашье, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалай, нэгэ нэтэрүү оролдолгын ашаар газар тариалангай ба мал ажалай продукци ихэхэ талаар урагшаа дабшаһан байна. Жэшээлхэдэ, арбадахи табан жэлэй туршада, урдахи табан жэлэйхитэй сагуулбал, жэлэй дунда зэргын хэмжээгээр, мяха гүрэндэ худалдалга 3,7 процентээр, һү—8,6 процентээр, нооһо—7,7 процентээр, үндэгэ — 46 процентээр эхэ болоһон байна бшуу. Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ бүрнинь бэхижээ, малай олон шэнэ комплексууд баригдаа, колхоз, совхозууд олон тоото машина болон техникэ ябаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторой айхабтар ехэ барилга хэгдээ. Ганзал үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ 2 миллиардһаа үлүү түхэриг мунгэ зөөри гаргашалагдаба. Иланшаа түлишын-электрын эльшэ хүсэнэй, машина бүтээлгын, холимог тэжээл үйлдэрилгын, барилгын материалнуудай промышленностинн томо-томо предприятинууд ашаглагада оруулагдаа. Байгаа Амарай түмэр замай барилга дээрэ ажал ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

КПСС-эй XXVI съездые зарлаха тушай тогтоолой гараһанһаа хойшо ажалда коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөн шэнэ эршэтэйгээр, үргэн дэлгэрэлтэйгээр дэлгэрэнхэй. Хүн бүхэн түрүүл партийнгаа ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула бүхы хүн шадалаа, мэргэжэл шадабаряа гаргаһан хүдэлнэ. Мүрысөөнэй манлайда ажалай түрүүшүүл батаар жагсажа, хүдэлмэрнин үльгэр жэшээ харуулна.

Мүнөөдэрэй зүблөөн дээрэ арадай ажахын түрүүшүүлэй ажалай дүй дүршэл тухай ехэ хөөрэлдөөнэй болохо байһаниинь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, республикымнай 23 мянган түрүүшүүл, 75 предприяти болон эмхи, 13 колхоз болон совхоз, 205 цех болон участок, 70 фермэ арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабари болзорһоонь урид; нёдондо жэлэй декабрийн 1-дэ дүүргээ һэн.

Тэдэмнай мүнөөшье партийн XXVI съездын урда тээхи социалис мүрысөөнэй түрүү эзргэдэ дабшаһаар зандаа. Тэдэнэй дундаһаа авиационно заводой токарь, үнгэрһэн табан жэлэй туршада аяар найман жэлэй түсэб дүүргэһэн Владимир Егорович Аншилоговые дурдалтай. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дундаһаа Баргажанай суута хонишон Дашанима Буодиевич Сундуевые нэрлэлтэй. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада арбадахи табан жэлдэ нооһо хайшалха түсэбөө 171,2 процент, харин хурьгадые абаха түсэбөө 139,4 процент дүүргэжэ, амжаа бэлэй. Тингэжэ түрүү хонишон түсэбһөө гадуур 95 центнер нооһо, 840 хурьга ажахыдаа тушаһан юм. Нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Валентина Ильинична Гаврилова олой станок дээрэ хүдэлдэг болоһоной ашаар табан жэлэйнгээ түсэбые 3 жэл 8 һара соо сүм дүүргэһэн жэшээтэй. БАМ-ай суута барилгашан, комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Юрий Данилович Бордаченко түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ зуураа, һарадаа 138 метр тоннель малтажа, орон дотороо шэнэ рекорд харуулһан байна бшуу.

Ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлажа, олоной дунда үнинэй суутай болоһон авиационно заводой фрезеровщик Т. И. Фёдоров, прибор бүтээлгын заводой токарь С. В. Ольховатский, нарин сэмбын комбинадай нооһо илгашад Б. Э. Аюшеева, В. Ф. Дмитриева, БАМ-ай эрхим барилгашад А. В. Бондарь, Н. А. Еременко, 7-дохи СМУ-гай штукатурщэрдэгшэ Т. В. Окладникова, Сэлэнгын совхозой хонишон А. М. Акулов, Ойморой һаалишан Т. Ц. Тынтуева, Хурамхаанай түрүү луговод Д. И. Ухинов, «Туяана» нэгэдэлэй эсхэгшэ Н. Г. Варнавская, Улаан-Үдын 7-дохи столовын тогоошон Г. И. Филатова болон бусад хэдэн олон ажалай баатарнуудай нэрэнүүдые баяр баясхалантайгаар эндэ дурдажа болоно.

Эрхимэй эрхимүүд — барилгашан В. И. Аксёнов, жолоошон П. И. Базыкин, модельщик В. И. Бардунаев, һаалишан Л. Н. Седых, хонишон О. Э. Сангадиева, совхозой директор Д. Ц. Цыденжапов, комбинадай директор К. П. Альцман Коммунис партийн XXVI съездын делегадуудаар һунгагдажа, олонинтын ехэ этигэл найдабарида хүртэбэ.

Тинмэһээ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй баатаршалгата ажалай дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо, тэдэнэй жэшээгээр хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха гээшэ бүгэдын хэрэг болонхой. Энэ талаар нютагай партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой организациинуудай хэхэ юумэн ехэшье, харюусалгатайшье.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ арадай ажахын урда табигдаһан ехэ зорилгонуудые гүйсэд бэлүүлхын тула ажалша коллективүүдэй хүсэ шадал, эрмэлзэл хэшээл шадамараар элсүүлхэ, социалис мүрысөөе ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ, нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ ябадал мүнөө үедэ онсо шухала удха шанартай болоно. Урда табан жэлдэ аша үрэеэ һайса харуулһан ажалшадай олон үүсхэлнүүдые: «Табан жэлэй түсэб — болзорһоонь урид», «Шанарай табан жэлдэ— хүдэлмэришэнэй бата найдамтай ажал», «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ», «Табан үдэрэй даабари — дүрбэн үдэр соо» гэхэ мэтые улам саашань нарийсуулан, бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотойбди.

Ажалша арад түмэнэй хүсэл ооолдолгоор, мэргэжэл шадабаряар арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудай амжалта түгэсөөр бэелүүлэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ажалай баатарнуудта алдар соло!

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент Ц. Цыбиковэй буулгаһан зураг дээрэ Хэжэнгын совхозой суута хонишон Данзан Базаржапович Дармаевай өөрынгөө наһанай хани Хандама Батожаповатай байхыень харанат. Толгойн ара гэжэ газарта үбэлжэдэг, түл абадаг энэ бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 100-һаа зуун хурьга абаха, бүтэн бүрин түлжүүлхэ гэһэн үндэр уялгатай юм. Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгад адхаржа эхилээд, хонишодой эгэл харюусалгатай хаһань хүрэжэ ерэбэ бшуу. Амжалта тэдэндэ хүсэе!

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ ҮГТҮҮЛАН

ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР ТУШААХАБДИ

Михаил Филиппович Гребенщиковэй бригада шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралтын 1-дэхи управлениин түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһаар үнинэй юм. Өөрөө тэрэ бага балшар наһанһаа бар хүсэнэй ажалда дадаһан, барилгын баян дүршэлтэй хүн.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис үялга абаһан энэ бригада эдэ үдэрнүүдтэ мүрысөөнэй тутыс дээрэ үргэжэ ябана.

М. Ф. Гребенщиковэй бригадынхид үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлдэ туйлаһан амжалтаяа энэ жэлдэ улам саашань арьбадхажа байна. Үнгэрһэн январь һарын даабари 122 процент дүүргээ.

Мүнөө тэдэнэр Улаан-Үдын Советскэ районой поликлиникын, багшанарай институтдай студентнэрэй хамтын байрын барилга дээрэ амжалтатай хүдэлжэ байна. Поликлиникэ барилгада тус бригадынхид ехэхэн хүдэлмэри хэжэ гараа. Шала дэбдихэһээ эхилээд, үүдэ, сонхын хамаг хүдэлмэри богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар хэгдээ. Поликлиникын байшангые газаа доосоһооншье харахада, дархашуулай уран гараар бүтээгдэһэн хадаа нюдэндэ хэды урин дулаанаар харагданаб.

Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлэй май һараһаа эндэ ажаллана. Тус бригадынхид үсөөхэншье һаа, эбтэй эетэй ажалаараа шалгаржа, һаяын үдэрнүүдтэ поликлиникын байшангые һайн шанартайгаар ашаглалгада тушаахаар зоригжонхой. Дархашуул Н. И. Беспалов, Н. Бен-Жан Ген гэгшэд һайнаар ажаллана.

А. ФЕДОРОВА.

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ—ҺАРА СОО

Шэнэ табан жэлэй эхин һара манай малшадта урагшатай, яһала амжалтатайшье байба.

Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, ажахын мал шахалгын гүүртынхид эрхим үрэ дүн түйлажа байна. Эдэнэр үбэлжэлгын үедэ 200 гаран үхэр хаагаад шахахадаа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда эзргээр 850 граммаар нэмээбэ. Үнгэрһэн январь һарада энэ гүүртэһээ олохон үхэр мяханай комбинадта тушаагдаа. Тэдэнь диилэнхидээ тус тустаа 380 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэйгээр абтаа, эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэдэ хүртөө.

Эндэ дүршэлтэй бэрхэ малшан Иван Иннокентьевич Нечкин болон тэрээнтэй суутаа хүдэлдэг хүнүүдэй аша габьяа ехэ. Һүүлэй хоёр жэлдэ тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив һайн үрэ дүн түйлана. Нёдондо энэ гүүртынхид шахамал үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда эзргээр 813 граммаар нэмээһэн юм. Арбадахи табан жэлдэ эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө И. И. Нечкин «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Эдэ малшадай оролдолгын ашаар фабрика жэлэй эхинһээ хойшо 810 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаажа, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь хоёр һараар урид дүүргэбэ.

З. КУРБАТОВА,
Кабанскын шубуунай фабрикын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ.

400 КИЛОГРАММ ШЭГНҮҮРТЭЙГЭЭР

Нёдондо жэлэй хүшэр үбэлжэлгын һүүлээр үбһэ тэжээлэй дутадаһан дээрэһээ туража муудад гэһэн 150 толгой хашарагуудые Туранай совхозой малшан Пурбэ Содномович Гармаев Үүр гэжэ холын бэлшээридэ туужа гараһан юм. Тэндэ оролдосотой һайнаар малаа харууһалжа, уялгын ёһоор сүүдхэдэ дунда эзргээр толгой бүриинь шэгнүүр 800-гаад граммаар нэмээхын орондо 988 граммда хүргэһэн байна.

Сентябрь һарада холын бэлшээриһээ бусажа ерэһээр, Агуунха гэжэ газарта хашарагуудаа шахан таргалуулхаяа табяа һэн. Хашараг бүхэнэйнь шэгнүүр тиихэдэ 250 килограмм байһан юм. Һаяхан, январь һарада хэмжэхэдэнь, арбан толгойнь тус бүридөө 400 гаран килограмм, бэшэниинь—380—390 килограмм шэгнүүртэй болоһон байба. Энэ хадаа түрэл партиимнай ээлжээтэ съездын үнгэргэдэхэеэ байхада, юрын коммунист малшанай туйлаһан ехэхэн амжалта мүн.

Һаяар түрүү малшан шахажа томо болгоһон хашарагуудаа гүрэндэ тушаахань.

Б. РОМАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэнэй район.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ КОМПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮД

ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ХАРААЛАН...

АЛМА-АТА. (ТАСС). Казахстанай ажалшад арбадахи табан жэлэй түүхэ-бэшэгтэ гайхамшагта хуудаһа бэшэбэ. Республикын Компартиин февралиин 4-дэ нээгдэһэн XV съездэ хабаадагшад туйлаһан ехэ амжалтанууд тухайдаа, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлхэ зорилгонууд тухайдаа хэлсэһэн байна.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиумые делегадууд ехэ урма баяртайгаар һунгаа.

Съездын зүблөхэ зүйл баталагдаба. Казахстанай Компартиин ЦК-гай ба шалгалтын комиссиин тоосоонууд, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын год шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл, республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга съездын зүблөхэ зүйлдэ табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев тоосоото элидхэл хэбэ.

Республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад коммунизм байгуулгада шэнэ илалтанууд тээшэ совет арадые найдамтайгаар хүтэлбэрилжэ ябадаг КПСС-эй ленинскэ ЦК-гай дотоодын болон гадаадын сэсэн мэргэн политикые нэгэн һаналтайгаар һайшаана. КПСС-эй ээлжээтэ съездэ бэлэдхэлһээ уламжалһан ажалай ба нинтын үүсхэл эдэбхи, социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисэ партиин генеральна хараа шэглэлые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын тулөө ашаг үрэ ехэтэй тэмсэлэй толотомо гэршэ жэшээ болоно.

Үнгэрэгшэ табан жэл Казахстанай ажалшадта республикын социально экономическа программые бэелүүлгын шухала шата болоһон байна. Энэ үе соо национальна доход 23,6 процентээр үргаа. Промышленностинн түрүү һалбаринуудай хүгжэлтэ дээшэлээ. 250 шахуу томо ехэ предприяти, үйлэдбэри болон цех баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

Республика дотор худөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ орооһо таряа хуряалга — 27, тэрэниие бэлэдхэлгэ 33 процентээр дээшэлһэн байна. Гүрэндэ таряа худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые 233 миллион пүүдээр үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ нөмэлтэнь шэнэ газар ашаглалгын урда тээ Казахстанай жэл бүри гүрэндэ тушаадаг таряанһаа 3 шахуу дахин үлүү ехэ болоно бшуу. Овощ ургуулагшад, хартаабхашад, бахчева ургамалнуудые таригшад амжалтатай һайнаар хүдэлөө. Мал ажал дээрэ горитой ехэ хубилалтанууд болоһон байна. Һү һаам дээшэлээ, үхэр малай ба шубуудай тоо олошороо.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын хэмжээн нилээд ургаһан байна. Үзэл сурталай ба эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэрние нарижуулан һайжаруулха, республикын партийна организациин бүхы шатын ажал ябуулгые саашадань һайжаруулха зорилгонуудые делегадууд хаража үзэбэ. Коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ, ажабайдалай бүхы шатануудта партийна үүргэ нүлөөе ехэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэ.

Удаань Казахстанай Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл шагнагдаһан байна.

* * *

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Ороной хүгжэлтын гол зорилгонуудай проект экономическа ба социальна хүгжэлтын шэнэ хараа түсэбүүдые совет хүнүүдэй урда табина гэжэ Узбекистанай Компартиин февралиин 4-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн XX съездын делегадууд омогорхол баяртайгаар хэлэбэ.

Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. Д. Худайбердыев партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэл хэ. Республика дотор промышленностинн олзоборилгын ба буйлуулан болбосоруулгын һалбаринууд жэгдэ һайнаар хүгжөөгдэхэ юм гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Түлишын-эльшэ хүсэнэй комплексые бэхижүүлгэдэ, хлопок тарижа ургуулха оньһон техникые үргэнөөр бүтээлтэдэ анхарагдаа.

АРАДАЙ БААТАРШАЛГА ТУХАЙ

«Шэнэ газар» гэжэ баримтата-публицистическэ олон серитэй фильмые түбэй телевиденеэр харуулалга февралиин 4-дэ дүүрэбэ. Леонид Ильич Брежневэй дурсалгануудай номой удхаар зохёогдожо буулгагдаһан энэ лентэ «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлгэ» гэжэ телевизионно картинануудай үргэлжэлэл болоһон байна. Олон миллион совет хүнүүд эдэ фильмүүдые һонирхон харааа.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглалтын үедэ арад зоной ажалай агууехэ баатаршалгын толотомо хуудаһанууд баримтата материалда үндэһэлэн «Шэнэ газар» гэжэ фильм дотор тобойсо харуулагдана. Тэдэ жэлнүүдтэ нүхэр Л. И. Брежнев Казахстанай партийна организациие хүтэлбэрилһэн байгаа.

Олониитын дунда хододоо ябажа, үгэ хүүрээрээ, ажал хэрэгээрээ тэдэниие зоригжуулдаг байһан Леонид Ильичэй бурьялма, эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга тухай тэрэнэй номой геройнууд—шэнэ газарые ашаглагшад экран дээрэһээ халуун дулаанаар зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэнэ.

Манай үе сагта Казахстанай, Алтайн хизаарай, Омско болон Новосибирскэ областьнуудай, ороной бусад районуудай шэнэ газар элдүүрилгын нютагуудта буулгагдаһан кинокадрнууд энэ лентэдэ оруулагдаа. Энэнь һалбаран сэсэглэһэн нютагуудые, шэнэ газар элдүүрилэгшэдэй ажалай алдар солые арьбадхагшадай зориг бадаруулма хэрэгые зураглана.

«Шэнэ газар» студида буулгагдаһан картина дээрэ режиссёрнууд К. Ахметов, С. Морозов, операторнууд Г. Лазаревский, А. Федулов хүдэлһэн байгаа. СССР-эй арадай артист В. Тихонов дурсалгануудай текстые уншаба.

(ТАСС).

Партийн үнэн хүбүүн

Партийн, гүрэнэй ба сэрэгэй элитэ ехэ ажал ябуулгаша, ленинскэ партийн үнэн сэхэ хубүүн К. Е. Ворошиловай түрэһөөр 100 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ гайхамшагта һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан февралиин 4-дэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдта болобо.

Эдир наһанһаа хойшо К. Е. Ворошиловай ажабайдал, ажал ябуулга партийн хэрэгтэй, шэнэ общество байгуулхын түлөө совет арадай тэмсэлтэй, Октябрийн туйлалтануудые хамгаалалгатай нягта холбоотой байгаа гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Тэрэ Россида болоһон гүрбан революцида эдэбхитэйгээр хабааданан, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй элитэ мэдээжэ эмхидхэлшэдэй, байгуулагшадай нэгэниинь байһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Ворошилов Оборонын Гүрэнэй Комитедэй гэшүүн, Верховно Главнокомандованиин Ставкын гэшүүн байһан. Гүрэнэй харюусалгатай тушаалнуудта худэлхэдөө, немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү совет арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабааданан, партийн дотоодын болон гадаадын политикые бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулһан байгаа.

К. Е. Ворошиловта зорюулагдаһан памятник февралиин 4-дэ Ворошиловградта баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Советүүдэй ороной оборонын наркомой будёновко малгайтай, шинель үмдэнхэй, хүлэг мори унаад харайлгажа ябахань харуулагдана. Хүшөөгэй авторнууд — скульптор А. Посядо, архитектор А. Душкин.

УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Ф. Ватченко хүшөө нээлгын үедэ байлсаа.

К. Е. Ворошиловай музей энэ хотодо мүн лэ нээгдэбэ.

(ТАСС).

РОССИН АЖАХЫНУУДАЙ ХАРААА ТҮСЭБҮҮД

РСФСР-эй Худөө ажахын министерствын коллегиин үргэн заседани февралиин 4-дэ Москвада болоо. КПСС-эй ЦК-гай октябрийн (1980 он) Пленумэй шидхэдэринүүдтэ үндэлэлэн 1981 ондо Россин Федерациин худөө ажахын хүгжэлтэдэ зорилгонуудые зүбшөн тодорхойлоо, 1980 оной дүнгүүдые согсолһон байна.

Эдэ хоолой комплексын талаа һуури болохо худөө ажахы арбадахи табан жэлдэ урагшаа алхам хээ гэжэ тодорхойлшэ — министр А. И. Лаврентьев, бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Жэлдээ дунда эзргээр 114 миллион тонно тарыан түрүүлшынхээ хуряагдаһан байна. Юньэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулбал, таряа, хартаабха, овощ, һү болон үндэгэ үйлэд бэрилгэ дээшэлээ, колхоз, совхозуудай материально-техническэ бааза бэхижүүлэгдээ, худөө нютагта үйлэдбэриин, гэр байрын, соёлой ажаһуудалай, харгы барилгын хэмжээнүүд үргаа.

Гэхэтэй хамтА республикын худөө ажахын хүгжэлтын хэмжээн табигдадаг эрилтэнүүдтэ, бин байгаа арга боломжонуудта үшөл харюусанагүй гэжэ коллегиин дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Худөө ажахын зарим зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ талаар табан жэлэй даабаринууд дүүргэгдээгүй. Ажахы бүхэн газарай үрэжэл дээшэлүүлгын, газар таряалан болон мал ажал эрхилэлгые һайжаруулгын комплексно программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэгүй. Үрэһэ бии болголгодо, бэлэдхэлгэдэ, шанаржуулан һайжаруулагдаһан газар болон үтэнжүүлгэнүүдые хэрэглэлгэдэ ехэ дутуу дунданууд дайралдана. Ажахынууд хоорондын ба агропромышленна хамжаае хүгжөөлгэдэ, түрүү технологи нэбтэрүүлгэдэ, һалбаринне промышленна үндэһэ һуури дээрэ табилгада анхарал үшөөл багаар табигдана.

Худөө ажахые саашадаа хурдан түргэнөөр, жэгдэ һайнаар хүгжөөлгэдэ, худэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгэдэ, газар таряаланда, продукци хадагалха баазануудые барилгада мүнгэ ехээр һомолгодо худөө ажахын органууд, колхоз, совхозуудай коллективууд анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ коллегиин тогтообо.

КПСС-эй ЦК-гай худөө ажахын таһагые даагшын орлогшо И. К. Капустян, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Л. Б. Ермин заседаниин худэлмэридэ хаба-адаба.

(ТАСС).

ПАРТИИН ХАРАА ТҮ(Э)ББҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

МЯХА ЕХЭЭР АБАХА АРГА БИИ

Тугал, буруунуудые һайнаар түлжүүлжэ, түргэн зуура томо болгоод, удаань зүбөөр бэлшээн, шахан таргалуулаад, үхэрэй мяха ехээр үйлэдбэриядэг болохо колхоз, совхозуудта мяханай малай гүүртэнүүдые гү, али ажахынууд хоорондын предприятинуудые эмхидхэхэ тухай асуудалда нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай 1978 оной июлиин Пленум дээрэ элидхэл хэхэдэ, онсо анхарал хандуулһан байна.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор энэ асуудал баһал тон хурсаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн арбадахи табан жилдэ орон доторнай 15—15,6 миллион тонно мяха жэл бүри үйлэдбэрилхэ зорилгын табигдаһан байбал, мүнөө жэл бүри тэрээнһээ 2 миллион үлүүтэй тоиноор ехэ мяха абадаг болохоор түсэблэгдэнэ.

Хэнэйшье мэдэнһээр, Захааминай районой совхозууд диилэнхидээ мяханай мал үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй гээшэ. Ажахынууд үнездһээ тугал абаад, тэдэнтэ нарайһаань хойшо эхэдэнь табижа, хүхүүлэн түлжүүлдэг юм. Удаань тэдэ тугалнуудаа тус тустань 130—140 килограммһаа багабэшэ шэгнүүртэйгээр эхэнээнь һалгаажа, томо болгоһон бэеэрээ бэлшээн, шахан таргалуулаад, мяханда тушаадаг байна. Тиимэнээ эндэмнай гол түлэб мяхалиг — хальмаг, казахай сагаан толгойто үүлтэрэй үхэрнүүд үсхэбэрилэгдэдэг.

Иимэ технологи гэхэ гү, али мяханай мал үсхэбэрилхэ энэ гурим арба һайса гаран жилдэ хэрэглэгдэнэ. Тэзд сагай, ажабайдалай эрилтэ жэл бүри ондоо боложо байна ха юм даа. Хэрбээ энээнһээ урагша мяханай гүүртэнүүдтэ түлжүүлэгдэһэн тугалнуудай хоёргурбан жилтэйдээ тус тустаа 3,5—4 центнер шэгнүүртэй болгогдожо, мяханай комбинадта тушаагдахадань, энэмнай муу бэшэ үрэ дүн гэжэ тоолодог байгаабди.

Урдань иимэ мал хоёр-гурба үбэлжэжэ, горитойхон хэмжээнэй үбһэ тэжээл эдижэл, тэды шэнээн шэгнүүртэ хүрэдэг һааб даа. Мүн тэрэнэй харууһанда хэды ехэ хүсэ хүлһэнэй, мүнгэ зөөриин үлүү гаргашалагдадаг байһаниинь баһал элитэ. Илангаяа эхэеэ хүхэжэ ябаһан тугалнууд тэдэнһээ һалгаагдаад байхадаа, түргэн өедэлхэеэ болишодог һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэнние түсгаар һайн харууһа, тэжээлдэ табиха арга боломжо олонхи ажахыда байдагүй ха юм.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, КПСС-эй райком, райгүйсэдком республикын «Скотопром» трестэй хэлсэжэ, манай Енгорбойн совхоз дээрэ тугал, буруу түргэнөөр түлжүүлхэ, шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын хамжааналай комплекс эмхидхээ юм. Тус комплексын начальнигаар Р. Л. Бандеев томилогдоо һэн.

Түбхын түрүүн энэ комплексын байха Нурта гэжэ газарта тугалнуудые байлгаха, мал шахаха һайн түхеэрэлгэтэй типовой байрануud баригдажа эхилээ. Жэшээнь, нёдондо миллион шахуу түхэригэй барилга хэгдээ. Даб дээрэ тэндэ хамта 1000 үхэрэй байха хоёр байра ашаглалгада үгтеед, тэндэ тугал, буруунууд дүүрэн оруулагдажа, һайн харууһа, тэжээлдэ табигдаад байна. Эндэмнай Санагын, Далахайн, СССР-эй 50 жилэй нэрэмжэтэ, Дүтэлүүрэй совхозуудай, еөһэдымнай мяханай гүүртэнүүдэй эхэнээ һалгаагдаһан, тус тустаа 120-һоо 140 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй гол түлэб эрэ тугалнууд асарагдажа табигданхай. Жэжэ мал нёдондо намар октябрь һарада ажахынууднаа суглуулагдаа юм.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ үхэр бүхэндэ үдэрэй 3 килограмм үбһэ, 4—5 килограмм силос, 1,5 килограмм талха тарианай зүйл эдюулжэ, түлжүүлнэ, шаханабди. Мянга гаран үхэрые 8 оператор-малшад харууһалдаг. Байра хэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда эзргээр 500—550 граммаар нэмээгдээ. Энэмнай тиимэ ехэ бэшэ гээшэ ааб даа. Түргэн түлжүүлэгдэхэ, шахагдаха тугал, буруунуудай шэгнүүр тус бүридөө сүүдхэн адагынь 580—900 граммаар нэмээдэг болохо зорилго табигдана.

Мүнөө бидэ имагтал еөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэһэн үбһэ тэжээлээр совхозойнгоо, мүн бусадшье ажахынуудһаа асарагдаһан малые хооллуулнабди. Үнгэрэгшэ зундаа, намартаа хамта 33 мянган центнер үбһэ ажахынгаа сабшалан дээрэһээ абаад, ондоо тээгүүр 20 мянган центнер үбһэ, һоломо бэлэдхээ һэмди. Бүдүүн тэжээлнай урэаданайхиһаа 5 мянган центнерээр ехэ болоно. Тэрэшэлэн 4089 тонно силос, 656 тонно сенаж бэлэдхэгдээ һэн. «Скотопром» трест манда һара бүри 100 тонно холимол тэжээл үгэдэг, тэрэниень Зэдэ станциһаа еөһэдөө зөөдэгбди.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ манай түрүү механизаторнуудай, ажалшадай габшагай шангаар хүдэлһэнэй ашаар лэ малаа муу бэшээр ондо оруулжа байнабди гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээнь, Дэмбрыл-Доржо Будаевай, Борис Жигжитовэй, Иван Лыгденовэй звенонууд илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэшээнь, И. А. Лыгденовэй даадаг багахан звеногой үбһэшэд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 172 процент дүүргээ, сабшалангай гектар бүриһөө 18,8 центнер үбһэ абаа юм.

Ажахыдамнай мүнөө бүхыдөө 3700 үхэр, тэдэнэй 310-ниинь һаалинн үнезд үбэлжүүлэгдэжэ байна. Байгша ондо Нуртын комплексдо хамта 1.000 тугал, буруу оруулжа түлжүүлхэ, шахаха үшөө хоёр байрын һуури табигдаад, баригдажа байнхай.

Саашадаа адууһа малаа үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангаха, илангаяа комплексшалан үндэһеерее һайжаруулагдажа, олон жилэй ногоон таригдаа. Тиихэдэ 500 гектар газарта ой модо, бургааһа шугы сэбэрлэжэ, даб дээрэ тэрэнэйнгээ 300 гектарынь хахалаад, нёдондо тэндээ олон жилэй ногооной үрэһэ тарыа һэмди.

Иигэжэ совхозой бүхы 3,3 мянган гектар сабшалангай хахадһаа ехэнхиинь һайжаруулагдаһан, олон жилэй ногооной ургадаг газар болонхой.

Тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ, удаань һайнаар шахахын, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын туда тэдэндэ шэмэтэй, шанартай, олон янзын тэжээл һайса эдюулхэ хэрэгтэй ааб даа. Бидэ мүнөө сабшалан дээрээ гол түлэб сибириин волоснец ногоо ургуулнабди. Тезд тэрэнэй үбһэн суур ехэтэй, хатуу, малай эдихэдэ муушаг байна. Харин тэрэнэй орондо костер-безостый ногоо тарыа һаа, дээрэ гэжэ һанагдана. Гэбэшье тиимэ ногооной үрэнэн эндэмнай хомор. Хоёрдохёор, манда силос, сенаж улам ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Тусхайлбал, гансахан байгша ондо 5.000 шахуу тонно силос дараха шухала. Силосэй һайн шанартай байхынь тула шангаар нягтаруулха ёһотой. Тезд манда тэрээндэ хэрэглэхэ томо С-100 гү, али К-700 түхэлэй трактор үгы. Гадна ургаһан үбһэ ногоое түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряахын тула оньһон техникэ, илангаяа үбһэ багсалан тюк болгохо, һүрилхэ түхеэрэлгэ манда баһал олон хэрэгтэй. Энэ жэлдэ аяар 46 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэйбди.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэмнай районой, республикын партийна, советскэ, худое ажахын органууд, Госкомсельхозтехникын нэгэдэл, «Скотопром» трест гэхэ мэтэ туһалха аабза гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, бидэ үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые жэл бүри дээшэлүүлхэ болоһоо тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлэн, һайнаар шахажа, үхэр бүхэниие 17—20 һаратайдань 380—400 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта оруулдаг болохын тула нилээд ехэ юумэ хэхэ болоноби. Үнгэрһэн табан жилдэ 1300 гектар муу ургасатай сабшалан үндэһеерее һайжаруулагдажа, олон жилэй ногоон таригдаа. Тиихэдэ 500 гектар газарта ой модо, бургааһа шугы сэбэрлэжэ, даб дээрэ тэрэнэйнгээ 300 гектарынь хахалаад, нёдондо тэндээ олон жилэй ногооной үрэһэ тарыа һэмди.

Иигэжэ совхозой бүхы 3,3 мянган гектар сабшалангай хахадһаа ехэнхиинь һайжаруулагдаһан, олон жилэй ногооной үрэдаг газар болонхой.

Тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ, удаань һайнаар шахахын, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын туда тэдэндэ шэмэтэй, шанартай, олон янзын тэжээл һайса эдюулхэ хэрэгтэй ааб даа. Бидэ мүнөө сабшалан дээрээ гол түлэб сибириин волоснец ногоо ургуулнабди. Тезд тэрэнэй үбһэн суур ехэтэй, хатуу, малай эдихэдэ муушаг байна. Харин тэрэнэй орондо костер-безостый ногоо тарыа һаа, дээрэ гэжэ һанагдана. Гэбэшье тиимэ ногооной үрэнэн эндэмнай хомор. Хоёрдохёор, манда силос, сенаж улам ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Тусхайлбал, гансахан байгша ондо 5.000 шахуу тонно силос дараха шухала. Силосэй һайн шанартай байхынь тула шангаар нягтаруулха ёһотой. Тезд манда тэрээндэ хэрэглэхэ томо С-100 гү, али К-700 түхэлэй трактор үгы. Гадна ургаһан үбһэ ногоое түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряахын тула оньһон техникэ, илангаяа үбһэ багсалан тюк болгохо, һүрилхэ түхеэрэлгэ манда баһал олон хэрэгтэй. Энэ жэлдэ аяар 46 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэйбди.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэмнай районой, республикын партийна, советскэ, худое ажахын органууд, Госкомсельхозтехникын нэгэдэл, «Скотопром» трест гэхэ мэтэ туһалха аабза гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, бидэ үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые жэл бүри дээшэлүүлхэ болоһоо тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлэн, һайнаар шахажа, үхэр бүхэниие 17—20 һаратайдань 380—400 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта оруулдаг болохын тула нилээд ехэ юумэ хэхэ болоноби. Үнгэрһэн табан жилдэ 1300 гектар муу ургасатай сабшалан үндэһеерее һайжаруулагдажа, олон жилэй ногоон таригдаа. Тиихэдэ 500 гектар газарта ой модо, бургааһа шугы сэбэрлэжэ, даб дээрэ тэрэнэйнгээ 300 гектарынь хахалаад, нёдондо тэндээ олон жилэй ногооной үрэһэ тарыа һэмди.

Иигэжэ совхозой бүхы 3,3 мянган гектар сабшалангай хахадһаа ехэнхиинь һайжаруулагдаһан, олон жилэй ногооной үрэдаг газар болонхой.

Тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ, удаань һайнаар шахахын, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын туда тэдэндэ шэмэтэй, шанартай, олон янзын тэжээл һайса эдюулхэ хэрэгтэй ааб даа. Бидэ мүнөө сабшалан дээрээ гол түлэб сибириин волоснец ногоо ургуулнабди. Тезд тэрэнэй үбһэн суур ехэтэй, хатуу, малай эдихэдэ муушаг байна. Харин тэрэнэй орондо костер-безостый ногоо тарыа һаа, дээрэ гэжэ һанагдана. Гэбэшье тиимэ ногооной үрэнэн эндэмнай хомор. Хоёрдохёор, манда силос, сенаж улам ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Тусхайлбал, гансахан байгша ондо 5.000 шахуу тонно силос дараха шухала. Силосэй һайн шанартай байхынь тула шангаар нягтаруулха ёһотой. Тезд манда тэрээндэ хэрэглэхэ томо С-100 гү, али К-700 түхэлэй трактор үгы. Гадна ургаһан үбһэ ногоое түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряахын тула оньһон техникэ, илангаяа үбһэ багсалан тюк болгохо, һүрилхэ түхеэрэлгэ манда баһал олон хэрэгтэй. Энэ жэлдэ аяар 46 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэйбди.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэмнай районой, республикын партийна, советскэ, худое ажахын органууд, Госкомсельхозтехникын нэгэдэл, «Скотопром» трест гэхэ мэтэ туһалха аабза гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, бидэ үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые жэл бүри дээшэлүүлхэ болоноби. Хэрбээ энээнһээ урагша жилдэ 3 мянган центнер мяха гүрэндэ худалдадаг һаа, байгша ондо тэрэнээ 6050 центнертэ хүргэхэ зэргэтэйбди.

Манай Нуртын комплексдо үхэрнүүд үбэлдөө, хабартаа дулаан байрада байлгагдажа шахагдаха, харин зуниинь эдэ жэзнэй үбһэ тэжээл эдижэл, тэды шэнээн шэгнүүртэ хүрэдэг һааб даа. Мүн тэрэнэй харууһанда хэды ехэ хүсэ хүлһэнэй, мүнгэ зөөриин үлүү гаргашалагдадаг байһаниинь баһал элитэ. Илангаяа эхэеэ хүхэжэ ябаһан тугалнууд тэдэнһээ һалгаагдаад байхадаа, түргэн өедэлхэеэ болишодог һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэнние түсгаар һайн харууһа, тэжээлдэ табиха арга боломжо олонхи ажахыда байдагүй ха юм.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, КПСС-эй райком, райгүйсэдком республикын «Скотопром» трестэй хэлсэжэ, манай Енгорбойн совхоз дээрэ тугал, буруу түргэнөөр түлжүүлхэ, шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын хамжааналай комплекс эмхидхээ юм. Тус комплексын начальнигаар Р. Л. Бандеев томилогдоо һэн.

Түбхын түрүүн энэ комплексын байха Нурта гэжэ газарта тугалнуудые байлгаха, мал шахаха һайн түхеэрэлгэтэй типовой байрануud баригдажа эхилээ. Жэшээнь, нёдондо миллион шахуу түхэригэй барилга хэгдээ. Даб дээрэ тэндэ хамта 1000 үхэрэй байха хоёр байра ашаглалгада үгтеед, тэндэ тугал, буруунууд дүүрэн оруулагдажа, һайн харууһа, тэжээлдэ табигдаад байна. Эндэмнай Санагын, Далахайн, СССР-эй 50 жилэй нэрэмжэтэ, Дүтэлүүрэй совхозуудай, еөһэдымнай мяханай гүүртэнүүдэй эхэнээ һалгаагдаһан, тус тустаа 120-һоо 140 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй гол түлэб эрэ тугалнууд асарагдажа табигданхай. Жэжэ мал нёдондо намар октябрь һарада ажахынууднаа суглуулагдаа юм.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ үхэр бүхэндэ үдэрэй 3 килограмм үбһэ, 4—5 килограмм силос, 1,5 килограмм талха тарианай зүйл эдюулжэ, түлжүүлнэ, шаханабди. Мянга гаран үхэрые 8 оператор-малшад харууһалдаг. Байра хэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда эзргээр 500—550 граммаар нэмээгдээ. Энэмнай тиимэ ехэ бэшэ гээшэ ааб даа. Түргэн түлжүүлэгдэхэ, шахагдаха тугал, буруунуудай шэгнүүр тус бүридөө сүүдхэн адагынь 580—900 граммаар нэмээдэг болохо зорилго табигдана.

Мүнөө бидэ имагтал еөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэһэн үбһэ тэжээлээр совхозойнгоо, мүн бусадшье ажахынуудһаа асарагдаһан малые хооллуулнабди. Үнгэрэгшэ зундаа, намартаа хамта 33 мянган центнер үбһэ ажахынгаа сабшалан дээрэһээ абаад, ондоо тээгүүр 20 мянган центнер үбһэ, һоломо бэлэдхээ һэмди. Бүдүүн тэжээлнай урэаданайхиһаа 5 мянган центнерээр ехэ болоно. Тэрэшэлэн 4089 тонно силос, 656 тонно сенаж бэлэдхэгдээ һэн. «Скотопром» трест манда һара бүри 100 тонно холимол тэжээл үгэдэг, тэрэниень Зэдэ станциһаа еөһэдөө зөөдэгбди.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ манай түрүү механизаторнуудай, ажалшадай габшагай шангаар хүдэлһэнэй ашаар лэ малаа муу бэшээр ондо оруулжа байнабди гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээнь, Дэмбрыл-Доржо Будаевай, Борис Жигжитовэй, Иван Лыгденовэй звенонууд илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэшээнь, И. А. Лыгденовэй даадаг багахан звеногой үбһэшэд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 172 процент дүүргээ, сабшалангай гектар бүриһөө 18,8 центнер үбһэ абаа юм.

Ажахыдамнай мүнөө бүхыдөө 3700 үхэр, тэдэнэй 310-ниинь һаалинн үнезд үбэлжүүлэгдэжэ байна. Байгша ондо Нуртын комплексдо хамта 1.000 тугал, буруу оруулжа түлжүүлхэ, шахаха үшөө хоёр байрын һуури табигдаад, баригдажа байнхай.

Саашадаа адууһа малаа үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангаха, илангаяа комплексшалан үндэһеерее һайжаруулагдажа, олон жилэй ногоон таригдаа. Тиихэдэ 500 гектар газарта ой модо, бургааһа шугы сэбэрлэжэ, даб дээрэ тэрэнэйнгээ 300 гектарынь хахалаад, нёдондо тэндээ олон жилэй ногооной үрэһэ тарыа һэмди.

Иигэжэ совхозой бүхы 3,3 мянган гектар сабшалангай хахадһаа ехэнхиинь һайжаруулагдаһан, олон жилэй ногооной үрэдаг газар болонхой.

Тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ, удаань һайнаар шахахын, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын туда тэдэндэ шэмэтэй, шанартай, олон янзын тэжээл һайса эдюулхэ хэрэгтэй ааб даа. Бидэ мүнөө сабшалан дээрээ гол түлэб сибириин волоснец ногоо ургуулнабди. Тезд тэрэнэй үбһэн суур ехэтэй, хатуу, малай эдихэдэ муушаг байна. Харин тэрэнэй орондо костер-безостый ногоо тарыа һаа, дээрэ гэжэ һанагдана. Гэбэшье тиимэ ногооной үрэнэн эндэмнай хомор. Хоёрдохёор, манда силос, сенаж улам ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Тусхайлбал, гансахан байгша ондо 5.000 шахуу тонно силос дараха шухала. Силосэй һайн шанартай байхынь тула шангаар нягтаруулха ёһотой. Тезд манда тэрээндэ хэрэглэхэ томо С-100 гү, али К-700 түхэлэй трактор үгы. Гадна ургаһан үбһэ ногоое түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряахын тула оньһон техникэ, илангаяа үбһэ багсалан тюк болгохо, һүрилхэ түхеэрэлгэ манда баһал олон хэрэгтэй. Энэ жэлдэ аяар 46 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэйбди.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэмнай районой, республикын партийна, советскэ, худое ажахын органууд, Госкомсельхозтехникын нэгэдэл, «Скотопром» трест гэхэ мэтэ туһалха аабза гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, бидэ үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые жэл бүри дээшэлүүлхэ болоноби. Хэрбээ энээнһээ урагша жилдэ 3 мянган центнер мяха гүрэндэ худалдадаг һаа, байгша ондо тэрэнээ 6050 центнертэ хүргэхэ зэргэтэйбди.

Манай Нуртын комплексдо үхэрнүүд үбэлдөө, хабартаа дулаан байрада байлгагдажа шахагдаха, харин зуниинь эдэ жэзнэй үбһэ тэжээл эдижэл, тэды шэнээн шэгнүүртэ хүрэдэг һааб даа. Мүн тэрэнэй харууһанда хэды ехэ хүсэ хүлһэнэй, мүнгэ зөөриин үлүү гаргашалагдадаг байһаниинь баһал элитэ. Илангаяа эхэеэ хүхэжэ ябаһан тугалнууд тэдэнһээ һалгаагдаад байхадаа, түргэн өедэлхэеэ болишодог һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэнние түсгаар һайн харууһа, тэжээлдэ табиха арга боломжо олонхи ажахыда байдагүй ха юм.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, КПСС-эй райком, райгүйсэдком республикын «Скотопром» трестэй хэлсэжэ, манай Енгорбойн совхоз дээрэ тугал, буруу түргэнөөр түлжүүлхэ, шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын хамжааналай комплекс эмхидхээ юм. Тус комплексын начальнигаар Р. Л. Бандеев томилогдоо һэн.

Түбхын түрүүн энэ комплексын байха Нурта гэжэ газарта тугалнуудые байлгаха, мал шахаха һайн түхеэрэлгэтэй типовой байрануud баригдажа эхилээ. Жэшээнь, нёдондо миллион шахуу түхэригэй барилга хэгдээ. Даб дээрэ тэндэ хамта 1000 үхэрэй байха хоёр байра ашаглалгада үгтеед, тэндэ тугал, буруунууд дүүрэн оруулагдажа, һайн харууһа, тэжээлдэ табигдаад байна. Эндэмнай Санагын, Далахайн, СССР-эй 50 жилэй нэрэмжэтэ, Дүтэлүүрэй совхозуудай, еөһэдымнай мяханай гүүртэнүүдэй эхэнээ һалгаагдаһан, тус тустаа 120-һоо 140 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй гол түлэб эрэ тугалнууд асарагдажа табигданхай. Жэжэ мал нёдондо намар октябрь һарада ажахынууднаа суглуулагдаа юм.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ үхэр бүхэндэ үдэрэй 3 килограмм үбһэ, 4—5 килограмм силос, 1,5 килограмм талха тарианай зүйл эдюулжэ, түлжүүлнэ, шаханабди. Мянга гаран үхэрые 8 оператор-малшад харууһалдаг. Байра

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ

ПАЬАНАЙНЬ ХЭРЭГ

ТЭРЭ үдэр Петр Иванович хоёрдохи халаанда хүдэлхэ хадаа гэртэхи, газаахи ажалаа хэжэрхёод, үхибүүдэйнгээ һүргуулиһаа ерэхыень хүлеэжэ һуугаа һэн. Гэнтэ газаань хүндэ машина ерэжэ байхадал гэзд, суг хүдэлдэг нүхэрынь ороо ерэбэ.

— Петро, машинамнай эбдэрээ хаш. Мотоорынь хүсэеэ дуулһан абанагүй. Бага хүдэлеед лэ унтаршана,—гэбэ.

Тиихэдэнь Петр Иванович нүхэрһее олон табан юумэ асууншьегүй, үгэ дуугүйхэнеер хубсаһаяа үмдэжэ, газаашаа гараба.

Нүхэртээ энэ мантан томо машина соогоо һуугаад, гараж тээшэ ошожо ябахадаа, тон дуратай дуунай аялга мэтэ танил болошоһон машинынгаа абяа шагнажа, тэрэнэй хүндеер уухилан, хирэ-хирэ болоод лэ хахахые дуулахадаа, тэрэнэй досоо унтаржа, зүрхэ сэдьхэлынь хүдэлжэ эхилээ һэн. Машинынгаа хахажа аалидаха бүри Петр Иванович аман соогоо:

«Үшөө нэгэ бага хүлеэгыш. Хүрэхээ ябанабди. Үшөө зааха...» — гэжэ байгаад амиды аминтанда хандаһан мэтээр аргадажа, еөреешье мэдэнгүй урдахи барюулһаа аһалдашоод, урагшаа дугташан һуугаа бэлэй.

Энэньшье буруу бэшэ. Машинынгаа бага эбдэрхэдэ гү, али танил абяандань халта ондоо дуунай бии болоходо, һанаагаа зобожо, тэрэниие усадхаагүйдее амардаггүй хүнэй досоохиие ойлгохоор ааб даа. Петр Иванович машинынгаа абяа дуулаад байхадаа, ямар «үбшэндэ» абтаһыень гансата тухайлһан байгаа. Тиимэнээ дулаан гараж соо ороод байхадаа, нэн түрүүн зажигани болон фильтрнүүдыень шалгажа эхилээ бшуу.

— Петр Иванович Базыкин бидэнэй одоошье урдаа хараха хүмнай гээшэ. Энэ томо «БелАЗ-540» машина гүйсэд дуулһан, тон һайнаар мэдэхэ. Энэмнай ехэл орёо, бэшэ машинануудта оройдоошье байдагүй деталь болон элдэб олон оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй хэ юм. Ямаршье һайн инженерые асараад харуулбалтнай, абаһаар ойлгодоггүй. Саг хэрэгтэй байха. Тезд Петр энэ машина еөрын табан хурган шэнги мэдэхэ даа. Тиимэнээл тэрэниие нүхэдынь «Манай инженер» гэлсэдэг байха,— гээд автотракторна цехэй инженер Владимир Иванович Ермаков хеерэнэ.

Жолоошоной дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари бэлэхэнээр олдоо бэшэ ааб даа. Тэрэ нилээд лэ хүлһэ адхуулжал туйлагдаһан байха. Петр Иванович 1967 ондо эгээн түрүүшын эллээндэ «БелАЗ» түхэлэй машина абаад, досоонь һуухадаа ехэл хүлгэнэн, мэгдэнэн байгаа. Юуб гэхэдэ, эндэ хамаг юумэнь булта ондоо. Үнеехи хуушан «КРАЗ-даньь» адли нэгэшье зүйл үгы. Гэбэшье шэнэ машина еөрынгөө хүсэ шадалаар, үшөө мэдэгдэзгүй детальнуудаараа дурыень эллүүдгүй татаа бшуу. Тиихэдэ эдэ машинануудые мэдэхэ мэргэжэлтэн гэжэ үгы һэн. Тиимэнээ Базыкин машинаяа еөрөө шудалжа эхилээ ха юм. Үдэр ошохо бүри мэдэсэнь, дүршэлынь баяжажа, энэ машина заһабарилжа шадаха түрүүшын хүн болоһон байна.

...Тэрэ хара багаһаа хойшо эсэгээ дахажа, түмэр харгын элдэб хүдэлмэри хэлсэдэг, түмэр тудэгэ суглуулжа, элдэб наадаһан хэжэ, аха дүүнэрээ һонирхуулдаг байһан. Энэ үедэ Петя хубүүн машинист болохые хүсэдэг бэлэй. Энэньшье гайхалгүй. Тэрэнэй гэртэхин Шэтын областиин Катаево нютаһаа Шулуутайн станци зөөжэ ерэһэн юм. Тиимэнээ хубүүн түрүүшынхээ поезд хараже, ехэл һонирхоһон, гайхаһан байгаа. Тиихэдэнь, «Зай, хубүүн, хэн болохобши?» — гээд хүнэй асуухада, «машинист болохоб» гээд лаб байса харюусадаг һэн. Тезд табяад онуудай эхээр болоһон нэгэ ушар арба гаража ябаһан хубүүнэй саашанхи хуби заяа, ажабайдалайнь замые тодорхойлһон байна.

ЗУНАЙ эхээр һэн. Һүргуули таранхай. Петинн нүхэдеерее наадаад, гэртээ ерэжэ ябатарнь, газаань машина байжа байба. Тэрэ ехэл гайхажа дүтэлбэ. Ойроны ерэхэдэнь нэгэ танигдаагүй жолоошон машинынгаа мотоор шэнжэлжэ харагдаба. Тэрэ Петиие обёоржо: — Зай, хубүүн, намда туһалха болоолши даа. Гайнаар туһалаа һаашь, машинадаа һуулгахаб,—гэбэ. Петя түрүүшээр багa марган татажа байтараа соогтойхоноор энежэ байһан хуниие харахадаа, зүрхэ орожо дүтэлбэ. Иигэжэ тэрэ хоёр үдэрэй туршада машинатай носолдожо, аяа гаргахадаа хүхиһэн, баярлаһыень хэлэшэгүй. Жолоошоншье хэлэһэн үгэдее хүрэжэ, тосхонһоо холо, сэбэр добо дээрэ машинаяа гаргажа: «Петя, рульда һуу» — гээ бэлэй.

— Одоошье энэ ушар миниий сээжэдэ бүхеер хадуугданхай. Тиихэдэ би ехэ бахархаа, баярлаашье һэм. Тезд дядя Колиин хэлэнээр, машинаяа байрлаһаань хүдэлгэжэ, добоёо хэдэн удаа тойроод зогсоходонь, дядя Колиин дулааханаар гарыень адхажа: — «Шимни жолоошон лэ болохо хүн байнаш. Һуралшиг»,—гэжэ хэлэһыень мүнөөшье хүрэтэр мартадагүйб». Үнэхеереешье, тэрэнэй һүүлээр машинаар ябажа ябаһаар зүүдэлдэг болоо һэм. Юрэдеел, тэрэ үдэрһее хойшо машина һанаанайм, наһанайм хэрэг болонхой, — гэжэ Петр Иванович аяар тэрэ холые дурдан хеерэнэ.

П. И. Базыкин энэ хүсэлее Совет Армидаа алба хэжэ байхадаа бэелүүлжэ, жолоошон болоод, нютагаа бусаһан юм. Тиихэдэнь «Татарский Ключ» карьероуправлени байгуулагдажа, ехэ барилга эхилжэ байгаа бшуу. Тиимэнээ тэрэ олон юумэ бодонгүй эндэ машинада хүдэлхеер ороһон байна. Уданшьегүй һүбэлгэн хурса хубүүн ажалша бэрхээрээ нүхэдэйнгее дунда хүндэтэй болобо. Карьерэй нэгэдхэдэ, тэрэ шулуу зөөхэ томо машинада һууһан байгаа. Эндэ хүдэлжэ байхадань, тэрэнэй абари зан, дүршэл шадабари бүхы талаһаа харагдаа.

Мүнөө коммунист П. И. Базыкин түс управленниин жолоошоноор хори гарма жэлдэ хүдэлжэ ябана. Юрэдеел, энэ хугасаа соо нэгэ үдэр муугаар хүдэлее гэжэ байгаагүй. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, түрүү дүй дүршэл, оной арга түргеер хэрэглэхые саг үргэлжэ ороолдожо ябадаг юм. Урэндэ тэрэ ажилаа бригадна аргаар эмхидхэхые дурадхаа һэн. Энэнь суглаан, зүблеенүүд дээрэ хэлсэгдэжэ, һайшаагдаһан байгаа. Түрүүшын үедэ зарим нэгэн энээндэ дурашьегүй байгаа һэн ааб даа. Ганса еөрыгее хараад ябаха бэшэ, бригадынгаа түлее ороолдохо болоно бшуу. Пётр Иванович эгээн түрүүшын иимэ бригада ударидажа, түрүү аргын хэды булюу, һайн байна харуулһан байна. Жолоошодой журам болон ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ. Машинануудай эбдэрхэшье ушар үсеерее.

—Бригадаар ажаллахадаа, хүн бүхэн еөрынгее бариша бэдэрнэ бэшэ, харин бригадынгаа түлее ороолдохо болоно. Ажалнай бүхы бригадын хүдэлмэриин дүнгеер сэгнэгдэнэ ха юм. Тиимэнээ хүн бүхэн бэе бэедээ туһалжа, адли тэгшэ ябахые ороолдоно. Иигэжэ ашалгын үедэхи үрдилдееншье үгы болонхой. Бүтэн эмхитэйгээр эллээгээ хүлеэдэг, —гэжэ бригадир мэдүүлбэ.

— Юрэдеел, бригадирнай гансашьа биидэндэ бэшэ, харин бүгэдэндэ ёһотойл коммунистын жэшээ харуулдаг гээшэ. Би даалаад оной эхинһээ тэрээнтэй нэгэ ааланда хүдэлнэб. Базыкин хододоо хүндэ туһалхые ороолдожо ябадаг хүн. Жолоошонтой элдэб ушар дайралдана ха юм даа. Тезд тэрэ хажуугаарш'и машинаяа байлгажа, һуран, асуунгүй огто гарахагүй. Би нэгэ иимэ ушар һанаанаб. Январь һара һэн хаш. Аргагүй ехээр бороолоһон һуни бэлэй. Гэнтэ ябууд дунда меерни хиигээ табижа, харгын хажуу тээ гарашоо һэм. Харгыгаар ябаһан хүн машиныем харахашьегүй байгаа. Тезд нэгэ хэды сагай үнгэрһэн хойно Базыкин намайе үгылжэ, нилээд бэдэрнэнэй удаа оложо ерээ бшуу. Үбэлэй энэ хүйтэндэ машина орхихын аргагүй. Жудхеед абаашаха гэхэдэ хиигээ табижархинхай, шулуу ашанхай. Яахашье аргаа олохоёо болихоодоо шулуугаа бүүлгажа, Базыкинай запас меер табижа эхилээ һэмдн. Энэ мантан томо машиныи меер һэлгэхын тула тухай кран хэрэгтэй юм. Тезд бидэ хоёр бүхэли һүниндее носолдожо, арай шамай гэжэ табижа, машинаяа хүл дээрэнь гарагаа һэмди. Иимэл хүн юм, — гэжэ тэрэнэй нүхэр, үнинэй жолоошон Виктор Константинович Тезиков бидэндэ хеерэнэ.

П. И. Базыкин һоһэдэхи табан жилдэ амжалтатай һайнаар хүдэлһэнэйнгее түлее Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Тиихэдэ тэрэнэй үбсүүндэ «Шимни габьяата ажалай түлее , В. И. Ленин

ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ЭРШЭ УРГАНА

Экономикын урагшаа дабшаhан ургалтые имагтал энергетикэ хангана гэжэ баранда мэдээжэ. Бүгэдэ арадай хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулхын түлөө манайшье коллектив шармайн оролдоно.

Арбадахи табан жэлдэ Гусиноозерскын ГРЭС-эй 840 мянган киловатт элшэ хүсэтэй дүрбэн блок ашаглагдаа үгтажэ, станциин түрүүшын энэлжэнэй түхеэрэлгэнүүд бариндажа дүүрэв.

Урдань республикын арадай ажахы Сибириин энергосистемэнэй элшэ хүсөөр хангагдадаг байhан. Харин мүнөө манай станци республикын хэрэглэмжые гүйсэд ханагаhаа гадна, хүршэ Эрхүүгэй, Шэтын болон аха дүү Монгол орондо электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг болонхой. Табан жэлэй туршада 9 миллиард шахуу киловаттчас элшэ хүсэн үйлдэбрилгэдэhэн байна. Мүнөө манай станци хадаа республикын бүхы хэрэглэмжын 80 процентые хангана гээшэ.

Түрэл партиингаа XXVI съездые ажалай бэлэгүүдээр үгтахын түлөө станциие ашаглаhадаг хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд социалис уялгануудые абаад, урма зориттойгоор ажалтажа байна. Мүрысөө үүсхэгшэд, котлотурбинын цехэй «В» вахтын коллектив «Ажалай участок бүхэндэ ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлэе» гэhэн уряатайгаар ГРЭС-эй бүхы хүдэлмэришэдтэ хандаа юм. Энэ коллективэй эрхим ажалай ашаар дүрбэдэхи энергоблок ашаглалгын нормативна болзор хороогдоо, жэлэй туршада 400 гаран тонно түлишэ алмагдаа, 5 мянган тухэригэй hайжаруулгын дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдээ, мэргэжэл түгэс хөөр машинист hурган хүмүүжүүлэгдээ. «Коммунис ажалай вахта» гэhэн нэрэ зэргэдэ жүгтахын түлөө хүдэлөөндэ хабаадажа, энэ коллектив эрхим hайнаар хүдэлнэ. Энэ ахамад машинист Ленинэй орденто Василий Никифорович Бегунов түрүү ажалай, үльгэр жэшээ харуулна. Вахтын инженерно-техническэ албанай, нарин мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй харюусалгатайгаар, оролдосотойгоор хүдэлhэнэй ашаар ажаhан тухэрэлгэнүүд эбдэржэ зогсоногүй.

Станциин бусад участоогуудта коммунис ажалай 200 гаран ударнигууд хүдэлжэ байна. КПСС-эй XXVI съездын баяр баясхалангай орношон байдалда нээгдэхэ үдэр ажалай коллектив 10 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ арадай ажахыда дамжуулhан тухайгаа амаршалгын рапорт соо бэшэхэ зорилготой юм.

Иимэ илалта туйлахын туулвүүлэй жэлнүүдтэ ГРЭС-эй дэргэдэ туhаламжа хамгааларинин хэдэн тухэрэлгэнүүдые ашаглалгада оруулhан байнабди. Тусхайлбал, вагонуудhаа нүүрhэ сэбэрлэдэг лини, электролизно болон компрессорнэ цехүүд дээдэ электростанци ашаглагдашадай ажалай бүтээсын шанарые нилээд дээшэлүүлhэн юм.

«ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилга 11-дэхи табан жэлдэ бариндажа дүүрэхэ ёhотой. Тэрэнэй бэлэн болоходо, станциин элшэ хүсэ 2 миллион 100 мянган киловаттда хүрэжэ, Сибирь болон Алас-Дурнын хизаарай эгээл томонь болохо эзэргэтэй. Түлишын-энергетическэ тус комплекс байгуулхадаа, КПСС-эй ЦК-гай проект соо хэльгдэhэн эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусаха технологи нэбтэрүүлхэ ёhотойбди. **Тиимэhээ ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй энергоблок, котлоагрегадуудые эндэхи түлишын шанар шэнжэтэй зохилдуулха арга боломжо мүнөөнhөө хараалха уялгатайбди.**

Онсо өөрсэ шэнжэтэй нүүрhые технологическа түргэн аргаар шанаржуулан буйлуулха түхеэрэлгэ хэрэглэгдэхэ болоод байна. Харин юрын аргаар щатаахада, хаядаhанай хубинь ехэ ха юм. Проектын зүбшэн хэлсэгдэжэ байhан мүнөө үедэ эдэ асуудалнуудые түсэблэгшэдэй урда табинхайбди.

Партиин хараалhан түсэбүүдые бэелүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри улам нарижуулан hайжаруулха шухала гэжэ ойлгонобди. Ажалай эмхидхэл болон гурим hайжаруулха талаар манай коллективтэ hүүлэй үедэ зарим хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Тусхайлбал, цехүүдтэ бригадна подряд нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Эгээн түрүүшээр станциин түбэй заhабарилгын цех соо нимэ гуримаар хүдэлжэ эхилhэнээ хойшо ажалаи журамай hайжарhаниинь элитэ. Имагтал энэ коллективэй хүдэлмэриhөө бусад цехүүдэй жэгдэ hайн ажал дулдыдадаг юм. Мүн эгээл орёо түлишынтранспортна цехтэ бригадна подряд шэнэ жэлhээ нэбтэрүүлэгдэхэнь. Тиихэдэ шюрой тооно болон түлишын бусад үлөөдэhэ суглуулдаг түхеэрэлгэ заhаха талаар тусхай бригада эмхидхэгдээд, иимэ гуримаар хүдэлжэ эхилээ.

Хүдэлмэрийн түрүү онол арганууудые нэбтэрүүлhэнэй ашаар Гусиноозерскын ГРЭС-ые ашагладаг коллективэй урда табигдаhан харюусалгатай асуудалнууд шидхэгдэхэ бүхоорсо шидхэгдэхэ гэжэ найданабди. Найдахадаа бидэ ажалаи түрүүшүүлдэ, нарин мэргэжэлтэдтэ түшэглэнэ гээшэбди. Тэдэнэй нэрэнүүдые дурдаха ёhотойб. В. Бегунов, Б. Живцов, А. Дарханов, И. Павлов, В. Болдырев, О. Шегебаев болон бусад тус тустаа шидхэхы участогуудта эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг.

Харин съездын урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ ГРЭС-эй коллектив, барилгашад ажалайнгаа эршэ шангадхажа, оронойнгоо коммунистнуудай ехэ хуралдаае үндэр үрэ дүнгүүдээр үгтахаар зоригжонхои хүдэлжэ байна. Хүдэлмэриин бүхы участогуудhаа социалис мүрысөөнэй ургэдэжэ, улам дэлисэтэй боложо байhан тухай баярта мэдээнүүд абтана. Иимэ оршон байдалда съездын хүндэлэдэшье, табан жэлэй түрүүшын жэлдэшье абаhан уялгануудаа коллективэй нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байhанда бата этигэмээр.

Е. КАРПЕНКО,
Гусиноозёрскын ГРЭС-эй директор.

Зуhаланай hаалиин фермэдэ ажалладаг арбан дүрбэн hаалишад соohоо Галина Парфеньевна Елшинае коллектив дотороо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарhан гэжэ абаhаар илгаруулхын аргагүй байгаа hэн. Нahаараа, нюур шарайгаараа залуухан юрын hаалишан басаган Галина Елшинатай уулзажа, ажал хэрэгээрнь hонирхон, хэдэн асуудалаар хандахадамнай, олон табые шашангүй, хэдэн үгөөр, тодорхойгоор харюусаhаар лэ бэдэлhээ зайлахаяа оролдохо юм. Энээхэн саг зуурын уулзалга дээрэhээ тэрэнэй олон үгэ зугаагүй, номгон даруу зантай байhаниинь абаhаар элирээ hэн.

Фермын hаалишадтай хөөрэлдэхэдэ, бултадаа шахуу гансал Галияа магтажа, сэдьхэлэйнгээ дулаан үгэнүүдээр шэмэглэхыел оролдоно. «Манай Галя бэрхэ, шуран, шадамар, hүбэлгэн» гэхэhээ эхилээд, али бүхы талаhаань гансал hайнаар сэгнэхэ юм.

Галина Елшина энэ фермэдэ hаалишанаар ажалажа захалhаар арбан дүрбэдэхи үбэлжэлгээ үнгэргэжэ байна. Энэ хугасаа соо тэрэ үнинэй hаалишадай заабари, хүтэлбэри доро ажаллажа, нилээд дүршөө. Мүнөө Галя бүлэг үнэздые харууhалха, hааха талаар өөрын «мэргэжэлтэй» болонхой.

1967 оной хабар Прасковья абгайнгаа харууhалдаг бүлэг үнэздые даажа абаад байхадань, Галина Елшинада ямар хүшэр хүндэ hэм бэ! Түрүүшынь хоёр жэлдэ абгайнь али болохоор туhалалсадаг байгаа. Гүлмэр залуухан Галя басаган шадал соохоноо hаалишанай ажалай орёо «нюусануудые» hураажа абадаг, нилээд дүршэл шадабаритай болохые оролдодог hэн. Илангаяа үнэздээ тон зүбөөр, hү шэмээрнь сэгнэжэ хооллуулха, саг болзортонь hааха гээшэ тэрээндэ абаhаар хүшэр гэхэгү, али үлүү шэнгээр hанагдадаг байгаа. Ушарынь хадаа Галя үнэздээ иигэжэ эдэлүүлхэдэ, hү hаалинь эрид дээшэлдэг юм гэжэ огто мэдэхэгүй байгаа ха юм. Умсынгөө үнеэндэл адлаар бодомжолдог дээрэhээ абаhаар бүхы тэжээлээ бүлэг үнэздтээ адлаар хубаарилан үгэдэг байба. Үнинэй hаалишад энээниинь обёорhоор лэ ойлгуулжа заагаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо Галя дүршэлтэй hаалишадай энэ заабариниень тайлбарилхын тула өөрын туршалга хэhэн юм. Үнэхөөрөөшье hү шэмээрнь үнэздые хооллуулхада, нилээд илгаатай байhаниинь элирүүлэгдэжэ, Галина Парфеньевна hаалишадай хэлэhэндэ этигэдэг, найдадаг болоо бэлэй.

Хоёрдохи жэлэй ажаллаха үедэнь үбэлдөө фермэдэнь зоотехническэ hуралсал эмхидхэгдэжэ, совхозойнь зоотехнигүүд, ветеринарна врачнууд hонирхолтой хэшээлнүүдые үнгэргэдэг болобо. Мэргэжэлтэдэй хөөрэhэн түрүү онол аргануудые, эрдэмэй туйлалтануудые hонирхон шагнадаг Галина Елшина hаалишанай ажалда дадажа захалаа юм.

«Эрдэни шулуун элэхэ бүрез үнгэ орохо» гэдэгтэл тэрэ он жэлнүүдэй ошохо тума ажалдаа дүршэжэ, фермынгээ коллективэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гаралсадаг боложо захалаа hэн. Удаань Галина Елшина ажалай тэмсэлдэ сугтаа хүдэлмэрилдэг нүхэдөө холо ахижа, коммунис ажалай удэрнигай нэрэ зэргэтэй болоо.

Үнгэрhэн арбадахи табан жэлэй туршада сагаан эдеэ үйлэдбэрилжэ, үнеэн бүхэнhөө тугал абаха түсэбөө тэрэ амжалгатайгаар бэелүүлээ. Жэшээлбэл, табан жэлэй туршада харууhалхаар даажа абаhан 20 үнеэнhээ бүхыдөө 2055 центнер hү hаажа, харалгадаhан даабаряа 116 процент дүүргэhэн байна. Тиигэжэ Галина Парфеньевна Елшина эсэслэhэн арбадахи табан жэлэй туршада тус бүрез 2,5 тоннын багтаамжатай 82 цистернэ hү хоёр гарайнгаа арбан хурганай хүсөөр үнеэнэй хүхэ шобторжо суглуулаад, бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа гээшэ. Иигэжэ ерэхдээ, энэ жэшээ дээрэhээ абажа харабал, табан жэлэй туршада горитойхон ажал хэгдээ даа.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Галина Парфеньевна 380 центнер hү hааха түсэбтэй байбашье, 400 центнер hү үйлэдбэрилхөөр социалис уялга харанхы болотор бүлэг үнэздээ бөөмэйлэн харууhалжа, ехэ hүнэй түлөө бүхы хүсэез гарган ажаллахань гайтайхан хэрэг. Зунай сагташье амар байдаггүй. Аяяма халуундашье, аадар бороодошье хамаагүй бүлэг үнэздээ hаажа, hабаар билтарма сагаан эдеэ дуhал дуhалаар суглуулна ха юм.

hаалишан... Харюусалгатайшье мэргэжэл байха. Хэрбээ нэгэ дахин алдуу эндүү гаргабалшни, нahанайш hургаал болохо.

Галина Парфеньевна Елшина урэзанданай зун болоhон ушарые хэзээдэшье мартахагүйгөөр хадуужа абанхай. Зуншье гэжэ даа, нажарай эхин бэлэй. Намжаа дулаахан энэ сагта hүрэг мал шэмэтэй ноhоондоо үшөө садаагүйшье hаа, хара шэрэмэй бүурсаргаhан үзүүрые яhала амталанхай байгаа ааб даа. Тобшолбол, хабарай хахир хүйтэн hалхитай хаhые арайхан дабаhан үнеэдэй эгээл тэбээржэ, хүшэлжэ захалха үень байгаа.

Галина Парфеньевна тэрэл зунай үглөөгүүр hүрэг соohоо өөрынгөө бүлэг үнеэдые зуhэлэн танижа олоод, бултыень hаахаhаа гадна, тугаллаха боловсролтой, ухаатай, ажалсаг, ажалай дуратай, ажалаа сэдьхэлтэй, ажалаа сэдьхэлтэй, ажалаа сэдьхэлтэй

СОЁЛОЙ ҺОНИН

И. В. БАБУШКИНАЙ ДУРАСХААЛДА

И. В. Бабушкинай алуулһанһаа хойшо далан табан жэл үнэрһэнтэй дашарамдуулан, дүлэтэ революционерэй дурасхаалда зорюулагдаһан үдэшэ һая Бабушкин хотодо болобо. Партийн райком, горсовет, дунда һургуули, библиотекэ, хүгжэмэй һургуули, түмэр замшадай клубай хүдэлмэрилэгшэд болон бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй халуун хабаадалгатайгаар тус үдэшэ үнгэрөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ И. В. Бабушкинай музей соо хүн зон ехэ олоороо сугларба. Эндэ пионернүүдэй сбор, эрэлхэг зоригой хэшээл, дайнай болон ажалай ветерануудтай ба Бабушкин хотын хүндэтэй хүнүүдтэй уулзалгануд болоһон байна.

Е. ХУБШАНОВА,
нэгэдэмэл музейн научна хүдэлмэрилэгшэ.

БАРИМТАТА ФИЛЬМҮҮДЭЙ ХАРАЛГА

Республикын кинодо дуратайшуулай найруулан табиһан баримтата фильмүүдэй харалга боложо дүүрэбэ. Тэрэнэй дүнгөөр түрүүшын һуури Нижнеангарскын «Тоннель» гэжэ клубай эдэбхитэдэй бүүлгаһан «Хабсагай доогуур дабшаһан зам» гэжэ баримтата фильмдэ олгогдоо. Тиихэдэ Улаан-Удын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй ба авиационно заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордонгуудай дэргэдэхи кинодо дуратайшуулай шэнэ хүдэлмэринүүд урда мэтэ эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө. Тэдэнэй бүүлгаһан «Оронгын зураглалнууд», «Түмэршэ дарханай түрэ» гэһэн фильмүүд удаадахи һуринуудые эзэлээ.

Манай корр.

СЭДЬХЭЛЭЙНЬ ХАНАТАР

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаадажа байһан хүн бүхэн шахуу мүнөө үедэ тон харюусалгатай, халуун хаһедаа оронхой байна. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ тэдэнэр ехэ һу һаахын, олон хурьга абахын, мяха ехээр тушаахын түлөө шармайн оролдожо ябана бшуу. Энэ үедэ соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй урда малшадые һайнаар хангаха гэһэн бага бэшэ харюусалгатай зорилго табигдана.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ буряад драмын театрай коллективэй нэгэ бүлэг артистнар Улаан-Удын районой «Заветы Ильича» совхозой ажалшадта һаяхан концерт харуулхаяа ерэз.

...Хүдөөгэй юрын модон гэр соо оркестр гэнтэ хүнхинэжэ, шэнгэн һайхан хоолойгоор буряад дуун эздэлшэбэ. Ялаганаһан гоё, ута платитай эхэнэр үүдэнэй захада шахуу зогсоод шэнхинэсэ дуулана. Эндэ сугларагшад омог баяртайгаар дуушаниие шагнанад. Дуулагшамнай Буряадай АССР-эй арадай артистка Сэрэмжэ Уладаева байба.

Газааһаа үүдэн нээгдэжэ, дун сагаан сэн болошоһон удаадахи харагша орожо ерэнэ. Энэ үедэ эздэлжэ байһан дууншье дүүрэжэ, конферансье-режиссёр Людмила Цыденова удаадахи номер соносхобо. Буурал сагаан толгойтой, урин зөөлэн шарайтай, СССР-эй арадай артистка Мария Степанова эндэ суглараад байгаашадай аһан шадалай альга ташалган доро гаража, Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романһаа хэһэг уншажа оробо. Артистка М. Степанова баян намтартай гэжэ мэдэнэбди. Тэрэ үни пенсидэ гараһаншье һаа, түрэл театртаа, сценздээ тэгүүлжэл байдаг зантай. Үшөөл хүнгэн, сарюун зандаа артистка энэ удаашье хүдөө нютаг ерэлсэжэ, бүхы ажабайдалаа, бэлиг шадабаряа зорюулһан үргэн олон харагшадтаяа дахинаа уулзажа, аршаан булагһаа хүртэһэндэл урматай боложо, хүсэ шадал ороно бшуу.

Хүдөөгэй байдалда артистка даданхай. Гэнтэ унтарһан зайн галшье тэрэниие болюулбагүй.

Удаань композиторнууд Ч. Павлов, А. Андреев, В. Пантаев гэгшэдэй, мүн монгол арадай дуунууд гүйсэдхэгдэжэ, харагшадые дахинаа баярлуулба. Буряадай АССР-эй арадай артистка Ларриса Егоровагай, Т. Абидаевагай дуунууд, республикымнай, арадай артистка Людмила Дугаровагай эхэ тухай домог халуунаар угтагдаба.

Удэрэйнгөө ажал дүүргэжэ, сүлөө ороһон малшад дуратай артистнарайнгаа абьяаста дашууран, дахин дахин дабтахыень гуйха юм. Тиин хонгёо хоолойтой дуушад Сэрэмжэ Уладаева Лариса Егорова хоёр шаяама альга ташалган доро хэдэн удаа гаража, шагнагшадайнгаа сэдьхэлэй ханатар дуратай дуунуудыень дуулажа үгэбэ.

Улаан-Удэһөө Гильбэрэ ерэһэн айлшадай бэлэг дүүрэлгэ, уулзалгын хоёрдохи хуби эхилбэ. Энэ удаа артистнар гэрэй ханын наагуур дүхэриглэн һуужа, харагша-шагнагшадтаяа танилсажа оробо. Һаалишад ба жолоошод, хонишод ба үхэр адуулагшад эзлжэгэзэр ажал хэрэг, түсэб даабари тухайгаа хөөрэбэд. Хэн хэниинь-шье—хоёр тала бэе бэеэ хангаба хэбэртэй. Хахасалгын саг ойртобо. Газаа харанхы болонхой, одо мүшэд даншье һаа дээрэ ониб-аниб гэнэ. Нэгэ талаһаа бодоходо, тон ондо ондоо, нүгөө талаһаань харахада, аб адли шахуу эдэ хүнүүдэй хамтадаа дуулажа байһан «Уулзатараа баяртай» гэжэ дуунай аялга хүбэн сагаан саһаар хушаатай тала руу суурьяатан байгаа һэн.

Д. НАГУСЛАЕВА.

Нэгэтэ үглөөгүүр ажалдаа ерэхэдэм, ехэшүүл, мүн кружогуудта һурагшедшье методическа кабинедэй дэргэдэ сугларанхай, нэгэ юумэ ехэл хөөршөөһэн хэбэртэйгээр шанга шангаар хөөрэлдэжэ байба. Багашуул бүришье хухюутэй. Эндэшни ямар нэгэн амитан асарагданхай ха гэжэ тухайлбаб.

Дүтэлжэ ерэхэдэм, томо бэлэйн эзэгэ гэхээр һаглагар амитан хойшо урагшаа гэшхэлжэ, нюдэндөө тороһон юумэн бүхэниие унхидан ябаба. Тайгын эзэн—абарга хүсэтэй баабгайн хубүүн үнэхөөрөө байба бшуу. Хүзүүндэнь уягдаһан нариихан ута гэнжэ наранай толондо ялалзан харагдана. Оршон тойронхи юумые шэншэлжэ дүүргэһэнэй удаа тэрэ таһалгын тэгэндэ һуужа, «танда юун хэрэгтэйб?» гэһэндэл гэнэн хонгор нюдөөр сугларагшадые гэтэжэ эхилбэ. Энэ үедэ хажуудань зогсоһон танигдаагүй хүн Мишенькынгээ хуби заяан тухай хөөрэжэ, томо боложо тэнжэтэрнь станцидаа байлгахыемнай дурадхаба. Ушарынь гэхэдэ, Хориин районой нэгэ малшан ангуушантай суг үнгэрһэн нажар тусхай зүбшөөлтэйгөөр тайгада агнахаяа гараһан байгаа. Энэ үедэ тэдэнэртэ эмэ баабгай добтолон оробо ха. Ангуушад яахашье аргагүй буудаха баатай болоо. Тиин эхэгүй үлэһэн хоёр бишыхан хүбүүдыень орхихоёо хайрлаа бшуу. Иигэжэ эдэнэй нэгэниинь станцидамнай харуулалгдахаар асарагдаһан байгаа.

Мишка тускай бэлдэгдэһэн байра соо оруулагдажа, түрүүшын удэрнүүдтэ «ехэл таагүй газарта байлганат» гэһэндэл, һуури байрагүй ябуулгэба. Удаань дадажа эхилээд, юннадуудтай «танилсажа», үдэр бүри олон ханиннергай болоод, уйдахаяашье болибо. Ойн айлшан морхооб, капуста, помидор, үрэ жэмэс, хилэмэ, үндэгэ, холимол гэжэл ехэ амтархан эдижэ һураба. Амтатай эдеэндэ дуратай тула саахар, һамар, конфетэ эдидэг, һу уудаг болоо.

Уданшьегүй зунай саг үнгэржэ, хүйтэнэй эхилхэдэ, эртын толтууритай ехэ саһан оробо. Баабгайханда бүри эртээнһээ эшээн малтагдан бэлдэгдэжэ, досоонь хуурай хибэдэнэн дэбдигдээ. Ажамидаралайнгаа жама ёноор, Мишкэмнай эшээндээ орохонь гэлсэзбди. Тиигээд лэ баабгайханаа мяханай бусад эдеэ хоолой зүйлөөр һайса эдеэлүүлжэ, таргалуулхые оролдобобди.

Анхаран адаглаһаар байтарнай, Мишка унтадаг янзатай, хүдэлсэнь аали, ехэнхи сагаа эшээндээ байдаг болобо. Тэрэ үбэлшье үнгэрхэ тээшээ забдаба, баабгайхамнай үбэлэйнгее унтарида ороогүй, томо улхан баряад лэ, эдеэ хоолэриһэн зандаа. Заримдаа бүхы амһартаяа нүхэн соогоо орхижорхидог зантай. Тэрэ бага зэргэ «хараалгаад», эдюурэ тэндэһээ гаргажа, байрынгаа үүдэндэ табидаг юм.

Кружогуудаймнай гэшүүд тайгын эзэнэй ажамидаралай онсо шэнжэ, аяг ааша тухай нилээд юумэ мэдэжэ абаһан гээшэ. Үбэлэй хоёр һара үнгэрбэшье, баабгайхамнай бүхы нойртоо диилдээгүй зандаа. Томохон болошоо даа, саг үргэлжэлэн харуулһан хэрэгтэй. Һаяар этнографическа музейдэ дамжуулха гэжэ шийдэнхэйбди.

М. БУЛДАКОВ,
эдир натуралистнуудай республиканска станциин методист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мишенькынгээ эдэр ханинартаяа уулзаха үедөө.

М. СУТУРИНАЙ фото.

НОЙРТОО ДИИЛДЭЭГҮЙ БААБГАЙХАН

ҮХИБҮҮДЭЙ ФИЛАРМОНИ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Чайковскийн нэрэмжэтэ хөгжэмэй училищин концертнэ зал соо үхибүүдэй филармони нээлгын үдэшэ баяр баясхалангай оршон байдалоа болобо. Эмхидхэгдэһэн филармонийн хэды ехэ удха шанартай байные үхибүүдэй уран һайханай коллективэй хүсөөр харуулагдаһан концерт гэрэлзээ.

Буряадай АССР-эй габьлата артист Василий Васильевич Шалыгинай хүтэлбэрилдэг хоридохи һургуулийн хубүүдэй ансамбль «Крылатые качели» гэһэн дуугаар концерт нээһэн байна.

«Эдир трубач тухай» дуу гүйсэдхэйэн Ардан Будаев сугларагшадта шангаяа халуунаар угтагдаа. Мүн РСФСР-эй соёлой габьлата хүдэлмэрилэгшэ Василий Иванович Хижняковой хүтэлбэрилдэг 42-дохи һургуулийн эдир хүгжэмшэд, дуушад бэлиг шадабаряараа шалгарба. Электроинструментнүүд дээрэ хөгжэм гүйсэдхэдэг квартет байал олоной настаалда хүрөө. Тиихэдэ мяха-консервын комбинадай соёлой байшангай дэргэдэхи «Талнууд» гэжэ хореографическа ансамбль балетмейстер Светлана Васильевна Жуковагай табиһан «Дуэ ковскэ нааданхай», «Үргы» гэһэн хитарнуудые огсом солгёоноор гүйсэдхэбэ.

Хүүгэдэй филармонийн нэлгэндэ зорюулагдаһан концертын түгэсхэлдэ Буряадай гүрэнэй филармонийн симфоническа оркестр болон үхибүүдэй хүгжэмэй дүрбэдэхи һургуулийн хоор бэлиг шадабаряа харуулаа. Үхибүүдэй хүгжэмэй нэгэдэхи һургуулийн һурагшад Наташа Бугаева, Оля Булатова гэгшэд скрипкэ болон фортепиано дээрэ хүгжэм гүйсэдхэһэн байна.

Композитор А. Островскийн «Хэтэдэ каран байг лэ!» гэһэн дууе оркестр болон хоорой гүйсэдхэхэдэ, харагшад эбтэйгээр дуулалсаа. Баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэрэгэдэһэн энэ концерт Улаан-Удэ хотын эдир үетэндэ үни удаан мартагдахагүй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эдир пианистка Наташа Бугаева. Саанань — Буряадай опера болон баледэй театрай дирижер В. Морозовский; мяха-консервын комбинадай дэргэдэхи соёлой ордоной эдир хатаршад.

Ф. СОРОКИНОЙ фототекст.

ЖАБАРТАЙ СЭЛМЭГ ҮДЭРНҮҮД

Үнгэрһэн январь һарада, гол түлөб энэ һарын һүүлшын арбан хоногто сагаа уларил ямар байгаа гэгшэб гэжэ шэнжэлжэ үзэхэдэ, жабартаншье һаа, паратай сэлмэг удэрнүүд олон байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Агаарай дунда зэргын температура 26—31 градус хүйтэндэ хүрэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 3—5 градусаар доошоо байба. Һүнниндөө хүйтэнэй амисхал 35—40, зарим газарта 13 градуста хүрөө. Дулаабтар урин нэгэ удэр, январиин 28-да, республикымнай баруун-урда районуудта термометр 5—10 градус хүйтэниие харуулжа, газаамнай хабарай шэнжэтэй болобо.

Арбан хоногой туршада һалхин һулаханаар үлеэгээ Гобэшье зарим удэрнүүдтэ секундын туршада 7—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилһан байна. Прибайкалиин райондо секундын туршада 15 метр хүсэтэйгөөр һалхилаа.

Зарим газарта саһан юрэдөөшье ороогүй. Байгал далайда дүтэ, Горячинск, Нижнеангарск, Баргажан шадар 1 миллиметр хэмжээнэй саһан ороһон байна.

Һарын һүүл багаар баруун-урда районуудта газарай хүрьһэн 230—260, түбэй ба урда районуудта 180—200, Байгал шадар 100—120 сантиметр хүрэтэр хүрэһэн гэжэ тодорхойлогдоо. Голой мүльһэнэй зуураанинь 80—90 сантиметртэ хүрэнхэй.

Шэмэрүүн хүйтэнэй үеда нитын малые харуулалха тэжээлээр хангаха гэшэ харюусалга ехэтэй хүдэлмэрэ. Илангаяа саһанай ехээр ороһон газарта бүришье хүшэр хүндэ байдал тогтонхой. Зэдын, Хориин, Хэжэнгын районуудта хонид үдэр бүри ороидоол 2—3 часай туршада газаагуур адуулагдана.

Г. ЩЕПИНА,
инженер-агрометеоролог.

ДАЛАН НАҺАНАЙ ОЙ

Буряадай элитэ поэт, арадай аман зохёол суглуулагша И. Н. Мадасоной далан наһанай ойн баярые СССР-эй Науканнуудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай нитын эрдэмэй институт ба Буряадай Уран зохёолшодой холбоон эндэ һая тэмдэглэбэ. БИОН-ой гар бэшэгэй таһагые даагша, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугарнимаев И. Н. Мадасоной зохёохы ажал тухай хэлээ.

Буряад совет литературын ба буряад хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй хүгжэлтэдэ И. Н. Мадасоной оруулһан хубита ямала горитой юм. Тэрэ илангаяа арадай аман зохёол суглуулха талаар ехэ габьяатай. Хэдэн олон ульгэр, онтохон, таабари, оньһон, хошоо үгэнүүд — эдэ бүгдэ БИОН-ой гар бэшэгэй таһагта онсо өөрын һуури олонхой юм. И. Н. Мадасоной бүхы наһан соогоо шахуу суглуулһан арадай аман зохёол мүнөө үедэ сэгнэшэгүй үнэтэй болонхой.

Ойн баярай удэшэ КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша Л. Я. Похосоев Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотые И. Н. Мадасондо барюулһан байна. Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов, БИОН-ой директор, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков болон бусад И. Н. Мадасоние хани халуунаар амаршалһан байна.

Б. ЖИГМИТОВ.

О. АЛЕКСЕЕВЭЙ АМЖАЛТА

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын ехэ мүрысөөн Тбилисиин Спортын ордон соо болобо. Арбан ороной, тусхайлбал, Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, США-гай, Чехословакиин 160 гаран барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

Уласхоорондын барилдаанай федерациин эмхидхэдэг «дэлхэйн бага чемпионат» гэжэ нэрлэгдэдэг энэ мүрысөөн шэнэ гуримаар үнгэргэгдөө.

Бүхы 10 шэгнүүртэ совет барилдаашад илажа гараба. Зүүн Сибириин технологическа институтай багша, Европын чемпион Олег Алексеев эндэ ехэ амжалта туулаа. Тэрэ долоон хүнгэй барилдаба. Тиихэдээ СССР-эй чемпион А. Маркович, Монголой суута бухэ З. Дувчин болон бусадые илажа, өөрынгөө бүлэгтэ түрүү һуури эзэлээд, түгэсхэлэй мүрысөөндэ Украинын бэрхэ барилдаашан — ороной чемпионадта нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэһэн Григорий Данькотой уулзаһан байгаа. 6 минута соо үргэлжэлһэн шанга тэмсэлэй эсэстэ манай спортсмен 4:0 тоотойгоор шүүгэд, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэ амжалтадань тренер Г. Б. Баймеев ехэ габьяатай.

Залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион Борис Будаев шангай һуурида гаража шадаагүйшье һаа, Европын чемпион Н. Петренкые, СССР-эй арадуудай зунай VII Спартакиадын чемпион М. Харачурые илаһан байна.

Спортын мастер Мунко Цыдыпов НРБ-гэй чемпион Б. Калчевые, залуушуулай дундаһаа Европын ба дэлхэйн чемпион М. Костопулые (Фрунзе) шүүгээ. Тиигээд Польшын барилдаашан В. Олейниггэ булигдаа.

ШАМБАЙ ГУРБАН

Боксоор «Урожай» бүлгэмэй Түбэй советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Калининград хотодо үнгэргэгдэбэ. Россиин Федерациин 10 гаран область, хизаар болон автономито республикын худоогэй 183 арһан бэлэйн шадабаритад энэ мүрысөөндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан байха юм.

Буряадай худөө ажахын институтай ветеринарна факультедэй хоёрдохи курсын студент, спортын мастерта кандидат Анатолий Асадулин эгэл хүнгэн шэгнүүртэн соohоо онсо шалгаржа, бүхы уулзалгануудтаа илаад, чемпион болобо.

Механическа факультедэй гурбадахи курсын Цыден Улзытуев хүнгэншэг шэгнүүртэ гурбадахи һуури эзэлээ.

«Урожай» бүлгэмэй областной советэй тренернүүд СССР-эй спортын мастернууд Александр Кондаков, Ринчин Будаев гэгшэд гоё һайхан арга дүрэтэй, шандааһа шангатан байһанаа харуулжа, өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илалта түйлаба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр илажа гараһан гурбан шамбайшуулнай СССР-эй худөөгэй боксернуудай дунда үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олоһон байна. Тренернүүд А. І. Амгаланов, В. В. Пагаев эдэнние һурган һоридог юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

БОКС

НҮХЭД ЁНОНОЙ УУЛЗАЛГА

Монголой нийслэл — Улаан Баатар хотын «Замчин» болон Улаан-Удын «Локомотив» бүлгэмүүдэй эдиршүүлэй суглуулагдамал командын арһан бэлэйн шадабаритадай арга онолые дээшэлүүлэн байна.

52 килограммай шэгнүүртэ Уртнасангийн Ганболд манай Юрий Павловтай уулзаба. Энэнь шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Юра түрүүшын раундаа эдэбхинэ гаргаа абажа, найдамтайгаар илалта түйлаба. Улаан-Удын нэгэдэхи интернат һургуулийн һурагша Ю. Павлов яһала арга дүрэтэй,шандааһа шангатай боксёр боложо байна гээд тэмдэглэлтэй.

Хайдавийн Гантулга — Анатолий Самсоновтай хоёрой мүрысөөн суглараг шадай анхарал татаа. Нэгэдэхи дундуршаг шэгнүүртэ мүрысөдэг Гантулга бэеэр үндэр юм. Тиимэһээ холоһоо шанга сохилтонуудые хэжэ, түрүүшээр Анатолие бэедээ дүтэлүүлбэгүй. Хоёрдохи удэн һүүл багта А. Самсонов нүгөөдынгөө харааб долые ойлгоод, онобшотоо шанга сохилтонуудые хэн, шүүжэ гараба.

Эдиршүүлэй дундаһаа МНР-эй чемпион Базарсурэнгийн Батмүнх Игорь Горбуновтой уулзахадаа, гонгын ханхинахатай хамта добтолжо, илангаяа зүүн гараараа мэргэн шанга сохилтонуудые хэн, рингын эзэниие тээлмэрдүүлбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Доржготовийн Бямбахүү, Сергей Ситников, Далхаагийн Бумансахьяа, Игорь Гомбожапов, Баяр Лхамажапов, Игорь Кашин гэгшэд илаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр тренер Виктор Агафоновой һурган һоридог командын эдир боксёрнууд 15:12 тоотойгоор шүүгээ.

Хандавийн Гантулга — Анатолий Самсонов хоёрой уулзалга эгэл гоё һайхан тулалдаан болобо гэжэ сэгнэгдээ.

С. ЦЫБИКОВ,
мүрысөөнэй ахамад секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) монгол боксёр Галсандоржийн Баатарчулуун Игорь Гомбожаповтай тулалдаанай байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

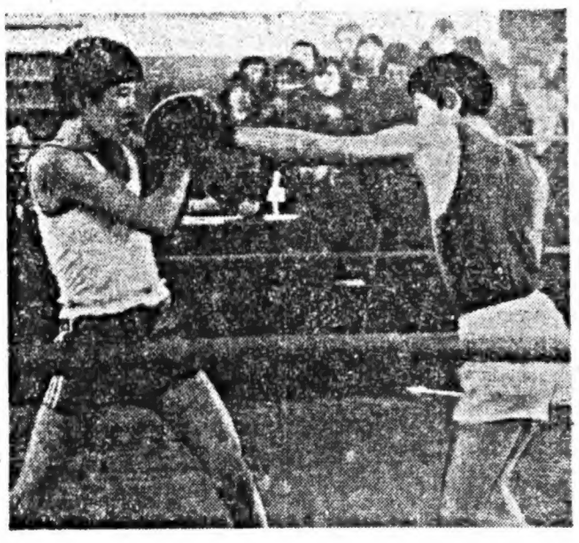

„ДЕМКЫЙ БОРБИЛООНУУД“

Иимэ нэрэтэй хүүгэдтэ зорюулагдаһан туужа Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Ким Балков хэблүүлбэ. Урдань хүдэлмэришэн ангиин мүнөө үеын ажабайдалда зорюулагдаһан хэдэн һонирхолтой номуудай автор К. Балков түрүүшынхээ эдир үетэн тухай зохёол бэшэбэ. Туужын гол герой Демка хубүүн Сибириин нэгэ худөө нютагта, үзэсхэлэн байгаалиин оршондо үдэнэ, энэ дэлхэйтэй танилсана. Уншагшад уран зохёолшын шэнэ номые халуунаар угтан абаба.

Манай корр.

СПОРТЛОТОНУУДАЙ ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» январиин 31-ий үнгэргэгдэһэн табадахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени соголобо.

«49-һөө 6-нь тааха спортлото» 892.381 билет ороо. Зургаан номер хэлшье таабагүй, табан номер (33 карточка) таагшад—2.591 түхэриг, дүрбэн номер (1861 карточка) таагшад хүнүүд—43 түхэриг, гурбан номер (34098 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.935637 билет ороо. Табан номер (17 карточка) таагшад хүнүүд—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2426 карточка) таагшад—119 түхэриг, гурбан номер (70187 карточка) таагшад хүнүүд 6 түхэриг абаха.

Табадахи тиражай шүүбэринүүд февралиин 11-нээ мартын 11 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үйлэдбэриин түрүүшүүл»—түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мүрысөдэг коллективүүдтэ». «Табан жэлэй түрүүшүүлтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд» — Буряадай АССР-эй арадай ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ зорюулагдаһан материалнууд. «Эбтэй эстэйгээр худэлэсл, нэгэ һалбарнинхид!» — Ю. Зайцевай статья. «Удэр бүр хэнөө —үндэр ургасалда». «Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэбди» — Д. Цыренжаповай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ленинэй баримталдаг, хүн бүрийн гуримай үндэһэн дүрэ» — Е. Борисовай статья. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа илгээгээһэн материалнуудай суглуулбариһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түхэрэзн гэжэ нютаг». «Усольцевтан» — А. Бобровой статья. «Паспортоо рюулагдана» — газетын корреспондентын хэһэн хөөрэлдөөн. Спорт. Сонсоснууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА.

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Буратинын выставкэ». 10.35 — «Взлетная полоса» — уран һайханай телефильм. 11.45 — Шэнэ һонин 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Ленинэй заанаһ замаар» — баримтата фильм. 16.50 — «Шатарай һургуули». 17.20 — «Маанадтай суг хэ, мандал адляар хэ, маннаа үлүү һайнаар хэ» — ГДР-һээ дамжуулга.

Улаан-Удэ. 18.20 — «Саяан» — худөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.50 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.20 — «ТВ-гэй адресат». 19.35 — «Үүн Сибирь» — кинохроника.

Москва. 20.00 — «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан». Узбегэй ССР-эй телевиниин дамжуулга. 1. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой шүүндэ кандидат, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгдэх секретарь Ш. Р. Рашидовтэй хэлэхэ. 2. «Узбекистан Баатаршалга үргэлжэлнэ» — баримтата фильм. 3. Уран бэлиг-тэнэй концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Эдирдэгаж». Германиин искусство. 23.05 — Фигурна хөлдөгөөр Европын чемпионат. Эрэшүүл. Юрын программа. Австрийн дамжуулга. 00.05 — «Мүнөөдэрэй туби дэлхэйдэ». 00.20 — Спортын спортоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. 15 км.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская – 2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03324. Заказ № 31. Индекс 5901